

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण
प्राधिकृत प्रकाशन

शुक्रवार, सप्टेंबर १६, २००५/भाद्र २५, शके १९२७

स्वतंत्र संकलन म्हणून फाईल करण्यासाठी या भागाला वेगळे पृष्ठ क्रमांक दिले आहेत.

भाग चार

महाराष्ट्र विधानमंडळाचे अधिनियम व राज्यपालांनी प्रख्यापित केलेले अध्यादेश व केलेले विनियम

अनुक्रमणिका

पृष्ठे

सन २००५ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक ६.-मुंबई सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था अधिनियम, १९५०
यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी अध्यादेश

४८४-४९०

विधी व न्याय विभाग

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १६ सप्टेंबर २००५.

MAHARASHTRA ORDINANCE No. VI OF 2005.

AN ORDINANCE FURTHER TO AMEND THE BOMBAY PUBLIC TRUSTS ACT, 1950.

सन २००५ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक ६.

मुंबई सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था अधिनियम, १९५० यात आणखी
सुधारणा करण्यासाठी अध्यादेश.

ज्याअर्थी, राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिवेशन चालू नाही ;

१९५० आणि ज्याअर्थी, यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनांसाठी, मुंबई सार्वजनिक
चा विश्वस्तव्यवस्था अधिनियम, १९५० यात आणखी सुधारणा करण्याकरिता,
मुंबई २९. महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी तातडीने कार्यवाही करणे जीमुळे आवश्यक व्हावे,
अशी परिस्थिती अस्तित्वात असल्याबद्दल त्यांची खात्री पटली आहे ;

त्याअर्थी, आता, भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २१३ च्या खंड (१) द्वारे प्रदान
करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्राचे राज्यपाल, याद्वारे,
पुढील अध्यादेश प्रख्यापित करीत आहेत :—

१. (१) या अध्यादेशास, मुंबई सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था (सुधारणा) संक्षिप्त नाव व
अध्यादेश, २००५ असे म्हणावे. प्रारंभ.

(४८४)

(२) तो, तात्काळ अंमलात येईल.

सन १९५० चा
मुंबई अधिनियम
क्रमांक २९ याच्या
कलम ५१ ची
सुधारणा.

२. मुंबई सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था अधिनियम, १९५० (यात यापुढे ज्याचा १९५० चा मुंबई २९. निर्देश "मुख्य अधिनियम" असा करण्यात आला आहे), याच्या कलम ५१ मधील,--

(क) पोट-कलम (२) मधील, "मुंबई महसूल न्यायाधिकरण अधिनियम, १९५७ या अन्वये रचना करण्यात आलेल्या महाराष्ट्र महसूल न्यायाधिकरणाकडे" या मजकुराऐवजी, "विभागीय आयुक्ताकडे" हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(ख) पोट-कलम (४) मध्ये, "महाराष्ट्र महसूल न्यायाधिकरणाच्या" या मजकुराऐवजी, "विभागीय आयुक्ताच्या" हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

सन १९५० चा
मुंबई अधिनियम
क्रमांक २९ याच्या
कलम ७१ ची
सुधारणा.

३. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ७१ मध्ये,—

(क) "महाराष्ट्र महसूल न्यायाधिकरण" हा मजकूर जेथे जेथे येत असेल तेथे तेथे, "विभागीय आयुक्त" हा मजकूर, त्याच्या व्याकरणिक भेदांसह, दाखल करण्यात येईल ;

(ख) समास टीपेमधील "महाराष्ट्र महसूल न्यायाधिकरणाकडे" या मजकुराऐवजी, "विभागीय आयुक्ताकडे" हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

सन १९५० चा
मुंबई अधिनियम
क्रमांक २९ मधील
अनुसूची ब
ऐवजी नवीन
अनुसूची दाखल
करणे.

४. मुख्य अधिनियमाच्या विद्यमान अनुसूची ब ऐवजी पुढील अनुसूची दाखल करण्यात येईल :—

"अनुसूची ब
(कलम ७९ ड पहा)

कलम (१)	दस्तऐवजांचे वर्णन (२)	किंमत (३)
१८ (१)	सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्थेच्या नोंदणीसाठी अर्ज	रु. १००
२२ (१)	कलम १७ अन्वये ठेवण्यात आलेल्या नोंदवहीत केलेल्या नोंदीपैकी कोणत्याही नोंदीत केलेला किंवा प्रस्तावित केलेला बदल कळविणे.	रु. १००
२५ (१)	कोणत्याही सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्थेच्या संबंधात, धर्मादाय उप आयुक्त किंवा सहायक धर्मादाय आयुक्त यांपैकी कोणत्या धर्मादाय उप आयुक्ताने किंवा सहायक धर्मादाय आयुक्ताने कलम १९ किंवा २२ अन्वये चौकशीचे काम चालवावयाचे हे ठरविण्यासाठी सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्थेत हितसंबंध असलेल्या कोणत्याही व्यक्तीने धर्मादाय आयुक्ताकडे करावयाचा अर्ज.	रु. १००
२९	मृत्युपत्र व्यवस्थापकाने, अशा मृत्युपत्रान्वये निर्माण केलेल्या सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्थेच्या नोंदणीसाठी करावयाचा अर्ज.	रु. १००

अनुसूची ब—चालू

कलम (१)	दस्तऐवजांचे वर्णन (२)	किंमत (३)
३५	विश्वस्तव्यवस्थेचा पैसा इतर कोणत्याही रीतीने गुंतविण्याकरिता धर्मादाय आयुक्ताच्या परवानगीसाठी करावयाचा अर्ज—	
	(अ) गुंतवणूक करावयाची रक्कम रु. ५,००० पेक्षा अधिक नसेल अशा बाबतीत ;	रु. ५०
	(ब) गुंतवणूक करावयाची रक्कम रु. ५,००० पेक्षा अधिक असेल परंतु रु. १५,००० पेक्षा अधिक नसेल अशा बाबतीत ;	रु. १००
	(क) गुंतवणूक करावयाची रक्कम रु. १५,००० पेक्षा अधिक असेल अशा इतर कोणत्याही बाबतीत.	रु. १५०
३६ (१)	पुढील गोष्टींसाठी धर्मादाय आयुक्तांची मंजूरी मिळविण्याकरिता करावयाचा अर्ज—	
	(अ) स्थावर मालमत्तेची विक्री करणे, तिची अदलाबदल करणे किंवा ती देणगी म्हणून देणे—	
	(एक) अंतर्भूत मालमत्तेची किंमत रु. ५,००० पेक्षा अधिक नसेल अशा बाबतीत ;	रु. ५०
	(दोन) अंतर्भूत मालमत्तेची रक्कम रु. ५,००० पेक्षा अधिक असेल परंतु रु. १५,००० पेक्षा अधिक नसेल अशा बाबतीत ;	रु. १००
	(तीन) अंतर्भूत मालमत्तेची किंमत रु. १५,००० पेक्षा अधिक असेल अशा इतर कोणत्याही बाबतीत.	रु. २५०
	(ब) स्थावर मालमत्ता पड्ड्याने देणे—	
	(एक) वसूल केलेले सरासरी वार्षिक भाडे रु. ५०० पेक्षा अधिक नसेल अशा बाबतीत ;	रु. २५
	(दोन) वसूल केलेले सरासरी वार्षिक भाडे रु. ५०० पेक्षा अधिक असेल परंतु रु. १,००० पेक्षा अधिक नसेल अशा बाबतीत ;	रु. ५०
	(तीन) वसूल केलेले सरासरी वार्षिक भाडे रु. १,००० पेक्षा अधिक असेल अशा इतर कोणत्याही बाबतीत.	रु. १००
	(क) स्थावर मालमत्तेची विल्हेवाट लावण्यासाठी विश्वस्तांना पुढील बाबतीत प्राधिकृत करणे—	
	(एक) अंतर्भूत मालमत्तेची किंमत रु. ५,००० पेक्षा अधिक नसेल अशा बाबतीत ;	रु. २५

अनुसूची ब—चालू

कलम (१)	दस्तऐवजांचे वर्णन (२)	किंमत (३)
	(दोन) अंतर्भूत मालमत्तेची किंमत रु. ५,००० पेक्षा अधिक असेल परंतु रु. १५,००० पेक्षा अधिक नसेल अशा बाबतीत ;	रु. १००
	(तीन) अंतर्भूत मालमत्तेची किंमत रु. १५,००० पेक्षा अधिक असेल अशा इतर कोणत्याही बाबतीत.	रु. १५०
३६ (२)	कलम ३६, पोट-कलम (१) चा खंड (अ) किंवा (ब) या अन्वये धर्मादाय आयुक्ताने दिलेली मंजूरी रद्द करण्याकरिता अर्ज.	रु. १००
३६ अ (३)	पैसा कर्जाऊ घेण्यासाठी विश्वस्ताने करावयाचा अर्ज—	
	(एक) कर्जाऊ घ्यावयाची रक्कम रु. ५,००० पेक्षा अधिक नसेल अशा बाबतीत ;	रु. २५
	(दोन) कर्जाऊ घ्यावयाची रक्कम रु. ५,००० पेक्षा अधिक असेल परंतु रु. १५,००० पेक्षा अधिक नसेल अशा बाबतीत ;	रु. १००
	(तीन) कर्जाऊ घ्यावयाची रक्कम रु. १५,००० पेक्षा अधिक असेल अशा इतर कोणत्याही बाबतीत.	रु. १५०
४१ ब (१)	तक्रारीचा अंतर्भाव असलेला, सार्वजनिक विश्वस्त-व्यवस्थेत हितसंबंध असणाऱ्या व्यक्तीने चौकशी करण्यासंबंधी करावयाचा अर्ज.	रु. १००
४१ ड (१)	विश्वस्ताला काढून टाकण्यासाठी किंवा बडतर्फ करण्यासाठी करावयाचा अर्ज.	रु. १००
४१ ई (१)	कलम ४१ ई (१) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या प्रयोजनांसाठी द्यावयाच्या तात्पुरत्या निषेधाज्ञेसाठी करावयाचा अर्ज.	रु. १००
४७ (१)	कलम ४७, पोट-कलम (१) खालील अर्ज.	रु. १००
४७ (५)	उच्च न्यायालयाकडे करावयाचे अपील.	रु. १००
५०अ	योजना तयार करण्यासाठी किंवा तीत फेरफार करण्यासाठी धर्मादाय आयुक्त यांच्याकडे करावयाचा अर्ज.	रु. १००

अनुसूची ब—चालू

कलम (१)	दस्तऐवजांचे वर्णन (२)	किंमत (३)
५१ (१)	कलम ५० मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या स्वरूपाचा दावा दाखल करण्याची संमती मिळविण्यासाठी धर्मादाय आयुक्ताकडे करावयाचा अर्ज.	रु. १००
५५	निदेशांकरिता न्यायालयाकडे करावयाचा अर्ज.	रु. १००
५६अ	अभिप्राय, सल्ला किंवा निदेश यांसाठी करावयाचा अर्ज.	रु. १००
५९ (३)	एखाद्या बँकेने किंवा व्यक्तीने, आपल्याजवळ जमा असलेल्या सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्थेच्या पैशातून अंशदान देण्याविषयी धर्मादाय आयुक्ताने दिलेल्या आदेशाविरुद्ध, राज्य शासनाकडे करावयाचे अपील.	रु. १००
७० (१)	कलम २०, २२ किंवा २८ खालील धर्मादाय उप आयुक्ताच्या किंवा सहायक धर्मादाय आयुक्ताच्या निष्कर्षाविरुद्ध किंवा त्याने कलम ५४, पोट-कलम (३) अन्वये दिलेल्या आदेशाविरुद्ध, धर्मादाय आयुक्ताकडे करावयाचे अपील.	रु. १००
७०अ	कलम ७०अ खालील अर्ज.	रु. १००
७१ (१)	दावा दाखल करण्यासाठी परवानगी नाकारणाऱ्या, धर्मादाय आयुक्ताच्या निर्णयाविरुद्ध विभागीय आयुक्ताकडे करावयाचे अपील.	रु. १००
७२ (१)	कलम ४०, ४१, ४१क, ४३ (२) (अ) व (क) किंवा ७० अन्वये, किंवा, एखादी विश्वस्तव्यवस्था अस्तित्वात आहे किंवा कसे व अशी विश्वस्तव्यवस्था सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था आहे किंवा कसे किंवा कोणतीही मालमत्ता अशा विश्वस्तव्यवस्थेची मालमत्ता आहे किंवा कसे या प्रश्नासंबंधी धर्मादाय आयुक्ताने दिलेल्या निर्णयाविरुद्ध न्यायालयाकडे करावयाचा अर्ज.	रु. १००
७२ (४)	कलम ७२, पोट-कलम (२) अन्वये न्यायालयाने दिलेल्या निर्णयाविरुद्ध उच्च न्यायालयाकडे करावयाचे अपील.	रु. १००

अनुसूची ब—समाप्त

कलम (१)	दस्तऐवजांचे वर्णन (२)	किंमत (३)
७३अ	सार्वजनिक विश्वस्ताव्यवस्थेमध्ये हितसंबंध असलेल्या व्यक्तीने, या अधिनियमाखालील कार्यवाहीत पक्षकार म्हणून सामील होण्यासाठी करावयाचा अर्ज.	रु. १०
	धर्मादाय आयुक्त किंवा धर्मादाय उप आयुक्त किंवा सहायक धर्मादाय आयुक्त यांचेकडे कोणतीही चौकशी, अपील किंवा इतर कार्यवाही चालविण्यासाठी सादर केलेला मुखत्यारनामा किंवा वकालतनामा.	रु. १०
	या अधिनियमाखालील प्रती मिळविण्यासाठी धर्मादाय आयुक्त किंवा धर्मादाय उप आयुक्त किंवा सहायक धर्मादाय आयुक्त यांचेकडे करावयाचा अर्ज.	रु. ५
	धर्मादाय आयुक्त किंवा धर्मादाय उप आयुक्त किंवा सहायक धर्मादाय आयुक्त यास सादर केलेला इतर कोणताही अर्ज किंवा विनंती-अर्ज.	रु. १०.”

निवेदन

मुंबई सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था अधिनियम, १९५० (१९५० चा मुंबई २९) याच्या कलम ७९ड मध्ये इतर गोष्टींबरोबरच अशी तरतूद आहे की, उक्त अधिनियमाला जोडलेल्या अनुसूची 'ब' च्या स्तंभ (१) व (२) मध्ये वर्णन केलेल्या दस्तऐवजांवर, त्यातील स्तंभ (३) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या किंमतीचे न्यायालय-शुल्क-मुद्रांक लावावे लागतील. त्यानुसार, या अधिनियमाच्या निरनिराळ्या कलमांखालील विविध प्रकारच्या दस्तऐवजांसाठी आकारावयाच्या शुल्काचे दर उक्त अनुसूची 'ब' मध्ये विहित करण्यात आले आहेत. सन १९५१ चा मुंबई सुधारणा अधिनियम क्रमांक १४ द्वारे उक्त अनुसूची 'ब' मध्ये विहित केलेले दर, आज-पावेतो सुधारण्यात आलेले नाहीत. मागील ५४ वर्षांच्या कालावधीत वेतन व भत्ते यात झालेली वाढ, जिल्हा स्तरावर उघडण्यात आलेली नवीन कार्यालये व इतर प्रशासकीय खर्च यांमुळे धर्मादाय संघटनेच्या आस्थापनेवर कराव्या लागणाऱ्या खर्चात मोठ्या प्रमाणात वाढ झाली आहे. म्हणून, धर्मादाय संघटनेच्या आस्थापनेवर करण्यात येणारा हा वाढीव खर्च काही प्रमाणात वसूल व्हावा म्हणून अनुसूची 'ब' मध्ये विहित केलेल्या शुल्काच्या दरांमध्ये त्वरित वाढ करणे शासनास इष्ट वाटते.

२. महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता (सुधारणा) अधिनियम, २००२ (सन २००२ चा महा. २५) द्वारे, महाराष्ट्र महसूल न्यायाधिकरण रद्द करण्यात आले आहे. त्याच्या परिणामी, उक्त सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था अधिनियमाच्या कलमे ५१ व ७१ मध्ये, तसेच अनुसूची 'ब' मध्ये करावयाच्या सुधारणा, खंड २ व ३ हे नव्याने दाखल करून, करण्यात आल्या आहेत.

३. राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिवेशन चालू नाही आणि उपरोक्त प्रयोजनांसाठी मुंबई सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था अधिनियम, १९५० यामध्ये आणखी सुधारणा करण्याकरिता, महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी तातडीने कार्यवाही करणे जीमुळे आवश्यक व्हावे, अशी परिस्थिती अस्तित्वात असल्याबद्दल त्यांची खात्री पटली आहे. म्हणून, हा अध्यादेश प्रख्यापित करण्यात येत आहे.

मुंबई,
दिनांक १६ सप्टेंबर २००५.

एस्. एम्. कृष्णा,
महाराष्ट्राचे राज्यपाल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

श्री. र. डोगगांवकर,
शासनाचे प्रधान सचिव.